

Saksbehandler: Vebjørn L. Horsfjord

Referanser:

Saksdokumenter

Utkast til "Veiledning i religionsmøtet" (*vedlegg*)

Religionsteologisk dokukument (*vedlegg*)

Kirkemøtesaker

1. Teologiske utfordringer i religionsmøtet i Norge

Saksorientering

Teologisk nemnd arbeider med et dokument om religionsteologi. Dette dokumentet skal kunne ut i en enkel veiledning for hvordan man på menighetsnivå kan forholde seg i møte med mennesker av annen tro. Det foreslås at denne saken legges fram for Kirkemøtet 2006. Dokumentet fra Teologisk nemnd vil utgjøre bakgrunnsdokumentasjon for Kirkemøtets behandling, mens veiledningen kan vedtas av Kirkemøtet som en anbefaling til menighetene.

Mellomkirkelig råd presenteres nå for et utkast til veiledning slik at det kan gis innspill til det videre arbeidet i Teologisk nemnd og den arbeidsgruppa nemnda har satt ned for å arbeide med denne saken. Det planlegges å legge saken fram for MKR til endelig vedtak i juni etter behandling i Teologisk nemnd i mai.

Veiledningen gir først en kortfattet teologisk forankring for refleksjon over menighetenes praksis i religionsmøte og lister deretter opp ti holdninger som bør prege slike møter. Disse utdypes deretter med ett til to avsnitt for hver holdning. Til slutt gir veiledningen enkle råd knyttet til konkrete problemstillinger. I den siste delen forholder veiledningen seg tydeligst til drøftingen i det større religionsteologiske dokumentet. Det understrekes at det som legges fram, er et utkast som under enhver omstendighet må bearbeides ytterligere, blant annet språklig. Formålet med drøftingen i Mellomkirkelig råd nå er å få innspill til de temaområdene og den disposisjonen som er valgt, samt føringer for hvordan konkrete spørsmål bør omtales.

Dokumentet om religionsteologi som skal danne bakgrunn for veiledningen, legges i denne omgang ikke fram for rådet. Det er gjort betydelig arbeid også med denne teksten, men det gjenstår så mye arbeid at det er vanskelig å legge til rette for en meningsfull drøftelse på bakgrunn av den foreliggende teksten.

Dokumentet vil ha et omfang på anslagsvis 20 sider og være orientert om tre kapitler med eksempler ("caser") på situasjoner som kaller på teologisk refleksjon: felles bønn, tverreligiøst ekteskap og bruk av religiøse symboler. Hvert av disse kapitlene starter med et (konstruert) konkret eksempel og presenterer deretter hvordan man kan reflektere teologisk i den situasjonen som er beskrevet. Teologisk nemnd og arbeidsgruppa er bevisst om at man dermed ikke dekker alle relevante problemstillinger, men arbeider ut fra den forutsetning at de refleksjoner som gjøres i tilknytning til disse eksemplene, også har overføringsverdi til andre situasjoner. Dokumentet vil også ha en avsluttende del der det trekkes noen overordnede konklusjoner på bakgrunn av eksemplene.

Dokumentet vil dermed ha følgende disposisjon, der kap. 2-5 utgjør tyngdepunktet:

- (1) Innledning. Metode: Refleksjon over praksis
- (2) Eksempel 1: Felles bønn
- (3) Eksempel 2: Tverreligiøse ekteskap
- (4) Eksempel 3: Bruk av religiøse symboler
- (5) Sammenfatning på bakgrunn av diskusjonen av eksemplene
- (6) Avslutning
- (7) Veiledning i religionsmøtet

Et utkast til kapittel 2 vedlegges som eksempel. Denne teksten er ikke å forstå som ferdig bearbeidet.

Forslag til vedtak

Mellomkirkelig råd ber Teologisk nemnd, nemndas arbeidsgruppe og sekretariatet arbeide videre med forberedelse av denne saken for Kirkemøtet på bakgrunn av de kommentarer som framkom i møtet. Saken tas opp igjen på rådets neste møte.

Veiledning i religionsmøtet

Utgangspunkt i troen

For kristne er åpenhet og respekt i møte med mennesker av annen tro begrunnet i troen på den treenige Gud: Fader, Sønn og Hellig Ånd som skaper, gjør fri og gir liv.

- Ethvert menneske er, uavhengig av tro, skapt i Guds bilde og kalt til fellesskap med Gud som Guds medarbeidere. Gud har åpenbart seg gjennom skaperverket. Av alle mennesker og på alle steder kan vi lære noe om Guds nåde ved skapelsen.
- I Kristus har vi sett Guds ansikt. Kristus åpner veien til Gud for oss. Vi tror at Gud ikke viser mindre nåde som frelser enn som skaper. "Vi kan ikke peke på noen annen vei til frelse enn Jesus Kristus. Samtidig kan vi ikke sette grenser for Guds frelsende kraft."¹
- "Åndens frukt er kjærlighet, glede, fred, overbærenhet, vennlighet, godhet, trofasthet, tålsomhet og selvbeherskelse." (Gal 5,22). Som Hellig Ånd virker Gud gjennom kirken i ord og sakrament. Men Den Hellige Ånds virke er ikke begrenset til kirken; "Vinden blåser dit den vil." (Joh 3,8) Ånden møter oss stadig på uventet vis. Når vi møter Åndens frukter blant dem som ikke deler vår tro, aner vi også Åndens nærvær blant dem.

Denne troen er et godt utgangspunkt i møte med dem som bygger sitt liv på og finner inspirasjon til sine etiske refleksjoner i andre tradisjoner.

Holdninger i møte med mennesker av annen tro

Møter mellom kristne og mennesker av annen tro kan ikke styres av entydige regler. Mennesker er forskjellige og situasjoner er forskjellige. I Jesus har vi et forbilde for hvilke holdninger som skal prege oss i alle våre møter med andre, også når de ikke deler vår tro: åpenhet, vilje til å se og lytte, frihet fra tvang og maktbruk, ærlighet og tydelighet.

Ti holdninger inspirert av kristen tradisjon og praktisk erfaring:

- *Risiko og sårbarhet*
- *Vi møter enkeltmennesker og religiøse tradisjoner på samme tid*
- *Å jakte på pålitelig kunnskap*
- *Å omtale den andre slik at den andre kjenner seg igjen*
- *Den andre kan best besvare hva som er viktig og mindre viktig i annen religion*
- *Majoritetsreligionen definerer ikke hvordan det er å være minoritet*
- *Man kan utfordre forhold i den andres tro og religion*
- *Oppmerksomhet omkring den rollen kjønn spiller i religionsmøter*
- *Åpenhet om egne motiver*
- *Økumenisk sinnelag*

¹ Fra KVs misjonskonferanse i San Antonio 1989

Risiko og sårbarhet

Åpenhet mot andre innebærer å gjøre seg sårbar. Sårbarhet er nødvendig for alt menneskelig fellesskap også for ekte møter på tvers av religionsgrenser. Ved å åpne seg for andre løper man en risiko for å bli avvist, bli tråkket på eller at ens tro blir utfordret slik at den skakes. Kristent liv innebærer noen ganger å ta slik risiko for evangeliets skyld. ”Den som mister sitt liv, skal finne det.”

På vei inn i mange av våre kirkebygninger passerer man gjennom et våpenhus. Her la de gamle av seg våpnene før de gikk inn til møtet med andre mennesker og med Gud. Før vi møter mennesker av annen tro, bør vi legge fra oss våpnene – aggressive argumenter og forutoppfatninger – i et mentalt våpenhus.

Vi møter enkeltmennesker og religiøse tradisjoner på samme tid

Møte mellom religioner innebærer alltid et møte mellom enkeltmennesker. Mennesket bærer med seg sin tro, men også sin kultur, sitt språk, sin kjønnsidentitet og sin personlige historie. En religiøs tro finnes ikke uavhengig av dem som tror. Derfor er det et stort mangfold innenfor alle religioner.

Vi representerer både oss selv og kirken

Enkeltmennesker forstår seg selv og blir forstått også som representanter for de gruppene som former deres identitet. Kristne representerer derfor i en viss forstand alltid kirken i møte med andre. Noen ganger er dette uttalt ved at vi har formelle posisjoner, andre ganger er det ikke uttalt. Selv om man skulle oppleve det uønsket, er det likevel ikke til å unngå. Det inntrykket kristne etterlater hos andre farger bildet av kirken og dermed av Kristus.

Å jakte på pålitelig kunnskap

Kunnskap er en forutsetning for forståelse. Det er et tegn på respekt å skaffe seg konkret og etterrettelig kunnskap om andres tro.

Å omtale den andre slik at den andre kjenner seg igjen

Når vi gir en framstilling av en annen religion må de som tilhører denne religionen kunne kjenne seg igjen. I alle religioner er det en avstand mellom idealer og praksis. Det er ureddelig å sette idealene i én religion opp mot praksis i en annen.

Den andre kan best besvare hva som er viktig og mindre viktig i annen religion

Religion gir seg ulike kulturelle uttrykk, men grensen mellom hva som oppleves som religiøst nødvendig og hva som er kulturelle uttrykk, varierer fra person til person. Alle må være åpne for samtale om hvilke spørsmål som er de sentrale i egen tro, men ingen kan påtvinges en oppfatning av hva som er deres religions ”egentlige kjerne”.

Bevissthet om at religioner og den enkeltes tro endrer seg

Religioner er hele tiden i forandring. Store forandringer kan skje når en religiøs tradisjon slår rot på nye steder eller går fra å være majoritet til minoritet eller omvendt. I møte med innvandrere med annen tro er det viktig å lytte til hvordan troen fortolkes i vårt land og ikke forutsette at deres tro forblir upåvirket av forflytning over landegrensene.

Majoritetsreligionen definerer ikke hvordan det er å være minoritet

Ethvert møte mellom mennesker innebærer også et maktforhold. Maktforholdet kan oppfattes ulikt av dem det gjelder. Mange kristne i Norge vil ha opplevelser som mindretall i møte med verdier og holdninger som er utbredt i samfunnet. Allikevel vil de som tilhører andre religioner i Norge ofte ha en enda sterkere opplevelse av å være minoritet. Som majoritetsreligion har kristendommen hatt mange privilegier i Norge og derfor en overlegen maktposisjon. Hvilket språk og hvilke møteformer, samtaleformer og organisasjonsformer som benyttes påvirker også maktforholdene mellom mennesker. Det er ikke opp til majoriteten eller de som er på hjemmebane å avgjøre om minoriteten kjenner seg ivaretatt.

Man kan utfordre forhold i den andres tro og religion

Alle store religiøse tradisjoner har også aggressive understrømmer og har vært brukt til støtte for maktbruk og undertrykkelse. Åpenhet og respekt er ikke til hinder for å ta opp slike ting. Før utfordringer rettes mot andre tradisjoner bør man være bevisst om maktmisbruk i egen tradisjon og finne ut hva andre oppfatter problematisk hos oss.

Oppmerksomhet omkring den rollen kjønn spiller i religionsmøter

Forholdet mellom kvinner og menn reguleres for mange av religionen. Samtidig er kjønnsmonnetret i forandring innenfor mange religioner og kulturer. Ut fra kristne idealer om likestilling og likeverd er det et mål at kvinner og menn deltar på like fot der mennesker av ulik tro møtes. Man må være oppmerksom på hvilke grenser som gjelder for dem man møter av annen tro og særlig etterspørre kvinners deltakelse der det er naturlig.

Åpenhet om egne motiver

Kristne kan møte mennesker med annen tro med ulike motiver: søke fellesskap, arbeide for et felles mål, øke egen kunnskap, vise omsorg eller evangelisere. Det er et mål å være ærlig overfor både seg selv og dem man møter om hvilke motiver som ligger til grunn for møtet. Skjulte dagsordener undergraver tilliten mellom mennesker.

Økumenisk sinnelag

Det er et mål at kristne fra ulike kirkesamfunn samarbeider i møte med andre religioner. Når det skjer møter mellom representanter for ulike trossamfunn, er det en fordel om representasjonen på kristen side er økumenisk.

Konkrete spørsmål i religionsmøtet

Forsoning mellom religioner

Når vi legger til rette for møter mellom mennesker av ulik tro, er et av målene ofte å skape større forståelse og dermed redusere spenninger over religionsgrenser. Noen ganger er dette målet uttalt. Religiøse konflikter kan næres både av reelle motsetninger og av fiendebilder som bygger på misforståelser. Når man tar utgangspunkt i erfaringer alle mennesker har, kan misforståelser oppklares, fordommer avsløres og det blir tydeligere hvor det er reell uenighet. Det legger grunnlag for forsoning. Forsoning innebærer ikke å gjøre den andre mer lik oss, men å leve med de forskjellene som består.

Felles handling til fellesskapets beste

Mennesker som tror forskjellig finner ofte at de ut fra hver sin tro blir motivert til å handle i fellesskap i for eksempel sosialt/diakonalt arbeid lokalt, for å påvirke politiske beslutninger i konkrete spørsmål eller for å fremme fred og menneskerettigheter i Norge og internasjonalt. Det at trosgrunnlaget er forskjellig står ikke i veien for at man kan sette seg felles praktiske mål.

Samtale om etiske spørsmål kan legge et godt grunnlag for felles veivalg i viktige spørsmål så vel lokalt som nasjonalt. Mange grunnleggende verdier er religiøst felleseie. I følge luthersk teologi er etikken forankret i Guds åpenbaring gjennom skaperverket og derfor åpen for allmenn refleksjon. Noen ganger vil man finne at verdier som i utgangspunktet ser like ut, er forskjellige når de skal omsettes i praktisk handling. Det er viktig å være åpne også om dette.

Tverreligiøse familier [Fylles ut på bakgrunn av casen seinere]

Når to personer av ulik tro etablerer et samliv, oppstår visse særlige utfordringer både for paret selv og for omgivelsene. Disse kan være knyttet til seremonier ved ekteskapsinngåelse, barnefødsel og død, til barneoppdragelse og trosopplæring for barn, til prioritering av familiens ressurser, til kjønnsroller og til en eventuell avslutning av samlivet.

For kristne som står omkring er det naturlig å støtte opp om familiens liv og legge til rette for at paret kan finne fram til gode løsninger. Det er naturlig å støtte en kristen part slik at han eller hun kan ivareta sin tro uten å gå på akkord med forpliktelsene som ligger i samlivet. Ut fra en kristen tanke om dåpen er det problematisk å oppgi trosopplæring for barn som foreldrene har valgt å døpe.

Bønn [fyller ut på bakgrunn av casen seinere]

Det bør skjelles mellom interreligiøs bønn, multireligiøs bønn og det å være tilstede under andres bønn. Det vil være ulike oppfatninger av hva som er rett både blant kristne og blant dem som tilhører andre religioner. Omstendighetene har stor betydning: Det er forskjell på privat bønn og et offentlig tillyst møte, på bønn i for eksempel en nasjonal katastrofesituasjon og i forbindelse med livsriter for et ektepar med to religioner. Under enhver omstendighet er det viktig at anledninger der det inngår bønn når mennesker av ulik tro møtes, er godt forberedt slik at alle på forhånd kan avklare om og hvordan de kan delta med full integritet.

[Symboler på bakgrunn av casen?]

Konvertering

Alle blir påvirket i møte med andre. Det at egen tro utvikles og endres gjennom møtet med andre religiøse tradisjoner kan ofte forstås som en frukt av Den Hellige Ånds virke.

Der mennesker av ulik tro møtes, vil det alltid være en mulighet for at noen vil skifte religiøs tilhørighet. Ingen må presses eller lokkes til å konvertere. Det å gå fra en religion til en annen kan være en vanskelig og smertefull prosess, både for den det gjelder og for familie og andre nærstående, og det har ofte konsekvenser for sosiale relasjoner av ulike slag.

Før man tar imot voksne mennesker til dåp, må de som representerer kirken forvise seg om at ønsket om å konvertere til kristendommen har vært gjennomtenkt over en viss tid og ikke er motivert av utenforliggende hensyn. Både nykonverterte og familiene til de som konverterer kan trenge ekstra oppfølging. I noen tilfeller vil de som nylig har konvertert fra en religion til

en annen kunne være gode brbyggere mellom religionene, men i andre tilfeller vil nykonverterte ved sine spesielle erfaringer kunne stå i veien for åpne og tillitsfulle relasjoner mellom mennesker av ulik tro.

Religionsteologisk dokument
Teologisk nemd
Bidrag fra Bård Mæland:

Felles bønn

Case

Muhammad Akhbar er leder for Religionsrådet på Stordal, en bydel i en av de større byene i Norge. I Religionsrådet deltar representanter Den norske kirke, tre andre kirkesamfunn, to muslimske organisasjoner, en buddhistisk forening, og en representant for sikhene. Det har vært mye uro på Stordal i det siste. Politiet er stadig innom og arresterer ungdom som har begått mindre kriminalitet etter mørkets frembrudd. Alle kjenner på seg at Stordal er i ferd med å endre karakter til det verre. Tilflyttingen har stoppet opp, og barn rådes til å holde seg innomhus på kveldstid.

Muhammad Akhbar ønsker å kalle inn Religionsrådet for å diskutere om man som religiøse troende i området kan gå sammen for å gjøre noe. Du er invitert som menighetsrådsmedlem i Stordal menighet. På møtet blir den en god diskusjon om tiltak for å bidra til å stoppe voldsbølgen i nabolaget. Dere opplever alle å være del av noe som er større en hva dere hver for dere kunne fått til, og som sannsynligvis bydelsmyndighetene ville hatt begrensede ressurser for å få til. Akhbar takker for møtet og spør om man ikke skulle samles flere ganger. Nytt møte settes opp. "Kanskje vi også skulle forsøke å komme frem for Gud i bønn med det som ligger på våre skuldre", sier han. "Kanskje du, Kristen, kunne tenke deg å lage et opplegg for en slik samling, dersom du synes det er OK?". "Jeg skal tenke på det", sier du, og tar avskjed vel vitende om at dette kommer det til å bli sak om på neste menighetsrådsmøte.

Ganske riktig. Presten Trude er ikke spesielt begeistret for ideen: "Dette trengte du jo ikke tatt med til menighetsrådet. Du vet jo hva vi mener om slik religionsblanding?". "Kanskje det, men det er jo en ny situasjon dette her, er det ikke?", svarer du. "Nei, hvorfor det? Jesus har jo sendt oss for å døpe og lære, ikke for å prate og late som om vi ber til samme Gud," svarer Trude prest. "Men, må vi be til samme Gud for å be sammen, da?", spør jeg. "Holder det ikke at vi føler behov for å samles i en vanskelig situasjon? Det er jo ikke snakk om at jeg har blitt muslim av dette!". "Nei, det er greit alt det der, men jeg tror faktisk ikke det er en riktig prioritering av menigheten å delta på dette. Til nød kan vi møtes for å snakke om det som her hendt i det siste, men vårt egentlige kall her på Stordal er å evangelisere slik at de som ikke kjenner Jesus kan får en reell mulighet til å tro på Ham. Resten vi kan få til er ren bonus. Vi skal ha stand utenfor kjøpesenteret førstkommende lørdag. Har du anledning til å holde et vitnesbyrd?"

Ny situasjon – nye utfordringer

Denne casen er fiktiv, men sannsynligvis ikke helt fjern for en del kristne menigheter som lever i steder av Norge hvor religionsmangfoldet er fremtredende og hvor Den norske kirke ikke er i en så markant majoritetsposisjon som andre steder. Møtet mellom ulike religioner vil for enkeltpersoner bestå i det personlige møtet over et hagegjerde, på foreldremøte, på trening, på jobb, i KRL-faget i skolestua, eller på samlingsstund i barnehagen. Kontaktflatene rykker nærmere, og vi utfordres på hvor våre grenser går i møte med nærkontakt, både fysisk, mentalt og åndelig. Slike utfordringer er ikke fremmede for det bibelske materialet (for eksempel Jesu møte med samaritanerne; Paulus møte med romersk religion), og vår egen trostradisjon er selv uttrykk for en intim relasjon til en annen religion (jødedom).

En særlig utfordring vil være den type menneskelig og åndelig samvær som casen fra Stordal beskriver. Vel kan man gå sammen for å skape en bedre bydel for barn og ungdom, men be sammen, kan man det da? Og hvis man ikke gjør det, har man da vært dårligere

medmennesker på Stordal? Er det en plikt å møtes for Guds ansikt, eller er det mer en fin ting man kunne gjøre om det i det hele tatt var mulig å gjøre det med god begrunnelse og god samvittighet som kristen?

”Én verden i sorg”

Etter tsunamikatastrofen ble det arrangert en ”inkluderende og felles høytidelighet” i Oslo Rådhus (16.1.05) med tittelen ”Én verden i sorg”. Her ble det fremført taler av representanter for Samarbeidsrådet for tro- og livssynssamfunn, som er en fellesorganisasjon for de fleste tros- og livssynssamfunn i Norge (også Human-Etisk Forbund). I tillegg ble det fremført tekster, bønner og sanger fra de ulike trostradisjonene. Fra den norske kirke ble ”Jeg folder mine hender små” av Torbjørn Egner fremført. Fra jødene og muslimene ble det fremført tekster fra Talmud og Koranen; mye som man som kristen kunne kjenne oss igjen i. Fra andre representanter ble det fremført tekster som var nærmest uforståelige for en som er oppdratt i en kristen tro. Men hva skal vi mene om et slikt arrangement? Er det greit å stille seg opp side og side ved en slik anledning for å lese opp fra hverandres hellige tekster, og be bønner fra ulike tradisjoner? Er ikke det religionsblanding da? Eller det fordi vi var så utslått av sjokket etter tsunamien at vi kunne tillate oss dette?

Multireligiøs bønn og interreligiøs bønn

Det kan være fornuftig å skille mellom en slik situasjon og den situasjonen som ble skissert i casen. På Stordal var den en bønnesamling man så for seg, der man så for seg en forening av gode mennesker rundt en felles åndelig virkelighet (Gud). I Oslo Rådhus var det snakk om å få hver sin tilmålte tid for å fremføre noe fra ens egen tradisjon.

Vi kan kalle markeringen i Oslo Rådhus for *multireligiøs bønn* (der man ber parallelt), mens bønnesamlingen på Stordal kan kalles *inter-religiøs bønn* (der man er forenet i bønn). Fordelen med den multireligiøse bønningen er at den i sterk grad ivaretar integriteten til den enkelte som ber, eller den tradisjonen som er involvert med et bidrag. Svakheten med den er at man i liten grad møtes på tvers av de grensene som religiøst sett skiller oss.

Det motsatte kan vi si om den *interreligiøse bønningen*: Her er nærheten til de ”annerledestroende” større; vi kan lytte, lære, se forskjeller, og kanskje til og med se nye sider ved vår egen tro. Samtidig er faren der for at vi nedtoner det vi tror på i møte med de andre, og i verste fall oppgir vår kristne tro til fordel for det vi opplever å ha felles med venner fra andre religiøse tradisjoner.

Premisser for multireligiøs bønn

Man kan se for seg ulike situasjoner der noen ønsker å samle mennesker fra ulike religiøse tradisjoner til multireligiøs bønn. Det kan skje under ganske normale forhold. Andre ganger vil man føle seg tvunget til å søke en felles arena for bønn og åndelig samvær når kriser oppstår, enten det er lokalt, nasjonalt eller internasjonalt. I slike situasjoner vil multireligiøs bønn være en mulighet, på bestemte premisser.

Den ene premisset har med *integritet* å gjøre: Det er viktig at du/dere kan delta som de dere er: kristne mennesker. Det andre har med en *tilbakeholdenhet* i forhold til å formulere det som er fellesreligiøst: Man kan lett stå i fare for å konstruere formuleringer for å skape en felles åndelig ”plattform”. En slik plattform kan lett fremtre som en samling av fellesnevner som ingen egentlig føler noe sterk fortrolighet med eller forpliktelse på. Uansett er man i et slikt tilfelle i ferd med å passere terskelen over til interreligiøs bønn.

Premisser for interreligiøs bønn

Hvorvidt man som kristen med god samvittighet bør kunne delta i et nærere fellesskap omkring bønn er omstridt. Teologer har besvart dette spørsmålet ulikt, og man kan kanskje si at dette er et spørsmål hvor man som kristen utsetter seg for en viss risiko. Er interreligiøs

bønn en form for utroskap mot Gud, eller kan man se på det som et uttrykk for en trygg tro som risikerer seg selv i kjærlighet til de som har en annen tro?

Noen vil si at dette ikke er noe for kristne, rett og slett fordi man ikke kan forenes i bønnen. Man vil ha ulike adressater for bønnene, og følgelig vil ethvert fellesskap bare være et tilsynelatende fellesskap. Hva har for eksempel Gud i kristendommen å gjøre med Allah i islam? Eller Kristus med intethet i buddhismen? Man kommer i bunn og grunn fra forskjellige tradisjoner, og det kan ikke felles bønn glatte over. Noen vil også mene at mennesker av en annen tro regelrett representerer onde åndsmakter eller avgudsdyrkelse. Følgelig er det helt nødvendig for kristen og avstå fra ethvert åndelig fellesskap med dem. Man kan gjerne diskutere trosspørsmål, men troen kan bare praktiseres hver for oss, sier man kanskje.

Andre vil si at man kan delta i en fellesbønn dersom de bønnene som bes kan anses for å inngå som en "bestanddel" av en kristen tro, men som i neste omgang (ikke i bønnen) må "integreres" i den større trosvirkeligheten som troen på den treenige Gud representerer. I et slikt tilfelle må det være snakk om bønner som ikke er knyttet til en bestemt liturgisk handling eller rite. På denne måten kan man for eksempel be Sure 1 (Åpningsbønnen) i Koranen, fordi det ikke er noe der som ikke kan tenkes å inngå i formulering av den kristne tro. Dersom en slik bønn bes av muslimer og kristen som er samlet, vil ord som "nåderik" og "barmhjertig" skape ulike klangbunner hos de som deltar. Alle typer bønner står i en bestemt historisk og religiøs sammenheng. For en kristen er det umulig å kunne bruke slike ord uten å dypest sett å forstå dem i lys av troen på Jesu liv og død. Men denne forståelsen kan den kristne la klinge med i bønnen, uten å uttale det, og uten at det forstyrrer muslimens utbytte av å be den samme Sure i rammen av Koranen. Det samme kunne man sagt om Fader vår og Frans av Assisis bønn. Dette er bønner som andre Abrahams barn (jøder og muslimer) vil kunne be med oss, med grunnlag i troen på den ene Gud og Skaper. Kanskje også andre? I forhold til jødene vil i tillegg Salmenes bok være felles bønnestoff, som i kristne liturgier er en integrert del av vår kirkes ordning.

Atter andre vil si at det at noen i det hele tatt vil be, er et uttrykk for at Gud ved Den hellige ånd arbeider med mennesker. Ja, det hører til det å være menneske å bøye seg mot jorden i påkallelse av Gud, eller hva man velger å kalle Ham. Om bønnen er "korrekt" i kristen forstand er underordnet. Og dersom man forstår Den hellige ånds virke til også å gjelde utenfor kirken, kan fellesbønn være et sted hvor man selv kan oppleve å utforske Åndens virke hos mennesker av annen tro. Bønn er ikke bare vår henvendelse til Gud med våre behov, men også stillhet og åpenhet foran Hans ansikt. Med en slik tilnærming kan det hende at man også innrømmer bønnene hos andre troende en retning mot den treenige Gud, selv om den enkelte troende ikke vil uttrykke det slik. Kanskje kan vi tenke på slik bønn på noe av samme måten som vi tenker om bønn hos små barn eller hos psykisk utviklingshemmede: På tross av at man ikke har alle de korrekte formuleringene, så vil likevel holdningen til det som er større enn oss mennesker, og hjertets språk, vise om det er en bønn som er rettet mot Gud, i all sin ufullkommenhet. Ofte vil en interreligiøs bønn også bare være tenkelig utenfor en rituell/liturgisk sammenheng; altså i den friere bønnen. Med en slik tilnærming vil man se Paulus ord om Ånden som kommer oss til hjelp i vår svakhet (Rom 8), som et ord om nettopp dette: Bønnen er dypest sett vår ydmyke mottakelighet overfor det Gud har å gi oss. Kanskje kan fellesbønnen vise oss at Gud er alles Far, og at Han lar det regne over alle mennesker (Ef 4,6; Matt 5,45)?

Må man ikke be i Jesu navn?

Svaret på det er både "ja" og "nei". Ingen bønn er kristen om den ikke til syvende og sist bes til den treenige Gud, og dermed til Jesus Kristus, Guds Sønn. Men det betyr ikke at Jesus-navnet alltid må nevnes. Jesus-navnet er Jesus-personen. Bønner fra Salmenes bok og Fader vår er eksempler på alle de bønnene vi ber som kristne uten å nevne navnet Jesus. Samtidig

vil navnet Jesus, forstått som ”personen Jesus Kristus”, alltid klinge med når bønner bes, uten at Jesus-navnet nevnes.

Kan jeg be for andre som ikke er kristne?

Mange har opplevd at mennesker som ikke deler den kristne tro har bedt om forbønn, enten ved sykdom, for noen man er redd for, eller som en velsignelse av huset sitt. En del kirkelige ansatte i offentlige institusjoner som forsvar, helsevesen, fengsler eller utdanningsinstitusjoner, opplever dette ofte. Misjonærer i fjerne himmelstrøk er også vant med dette. Det normale vil da være å be en kristen bønn for vedkommende, ofte også knyttet sammen med en sjelesørgerisk samtale. Det er jo det vedkommende ber om i sin nød eller i sin ydmyke åpenhet overfor deg som kristen medarbeider. Om man kan eller skal inngå i en fellesreligiøs bønn, jf. ovenfor, er en annen sak som følger de samme premissene som ovenfor.

Dersom jeg ikke kommer til at det er riktig å delta offentlig i en interreligiøs bønnesamling, er det da noe hinder til at jeg kan delta på privat basis?

Bønn er ikke et privat anliggende for en kristen. Når du ber, ber du sammen med alle de hellige, både de som lever (dine kristne søsken) og de som har gått i forveien for oss til Ham som alltid ber for oss. Dersom du skal be sammen med mennesker av annen tro i det skjulte eller private, må du begrunne det på samme måten som om det skjedde åpenlyst.

Kan jeg miste troen av å be sammen med mennesker av annen tro?

Ja, det kan du. Men den kan du miste når som helst ellers også. Bønn er ingen nøytral aktivitet der vi sikrer oss vårt gudsforhold. Bønn er ofte kamp, der vi verken forstår Gud eller opplever at hans vilje med oss er til det gode. Likevel vil fellesbønn på en særlig måte innebære en åndelig risiko. Man tøyer grensene for hva den kristne tro omfatter og tillater. En slik ”tøying” fordrer kristne som har trygghet i sin egen tro, i tillegg til at det vil være tilrådelig at man står under veiledning fra kristne søsken. For kristne gjelder det at man er fri til alt, men ikke alt gagnar. Det er også nærliggende å trekke inn det Paulus skriver om det å ta ansvar for de svake i menigheten (Rom 14; 1 Kor 8 og 10). Selv om du selv føler deg trygg nok til å delta i interreligiøs bønn, er det ikke sikkert at dette vil styrke menigheten. Men det kan også skje at menigheten høster frukter av denne typen dristighet: en fordypning av troen, en større kjærlighet til mennesker av annen tro, eller sterkere bånd i lokalmiljøet.